

Sygn. akt: I C 303/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2018 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Anna Wołujewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Joanna Mucha

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2018 roku w Człuchowie

sprawy z powództwa P. N.

przeciwko M. L. (1)

o zapłatę

- zasądza od pozwanej M. L. (1) na rzecz powoda P. N. kwotę 6.895,97zł (sześć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt pięć złotych dziewięćdziesiąt siedem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości 7% a od dnia 6 maja 2016 roku do dnia zapłaty, a w razie zmiany odsetek ustawowych za opóźnienie z tymi odsetkami,
- zasądza od pozwanej M. L. (1) na rzecz powoda P. N. kwotę 2.162zł (dwa tysiące sto sześćdziesiąt dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu,
- zastrzega pozwanej M. L. (1) prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność – do wysokości wartości spadku nabytego po A. L. (1) w zakresie należności objętych niniejszym orzeczeniem.

Pobrano opłatę kancelaryjną

w kwocie zł – w znakach

opłaty sądowej naklejonych

na wniosku.

Sygn. akt I C 303/18

UZASADNIENIE

Małoletni powód P. N., reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych A. N. (1) i E. N. (1), wniósł przeciwko pozwanej M. L. (1) pozew o zapłatę kwoty 6.895,97 zł. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 maja 2016 r. W uzasadnieniu wskazano, że dochodzona pozwem kwota związana jest ze spłatą przez powoda zobowiązań po zmarłej w dniu 9 maja 2015 r. A. L. (1). Wyjaśniono, że postanowieniem z dnia 18 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w Człuchowie w sprawie o sygn. akt Ns 390/15 stwierdził, że spadek po ww. na podstawie testamentu nabyły wnuki: M. L. (1), A., Ł. N. oraz P. N., każde z nich w 1/3 części, a nabycie spadku nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza. Powód wyjaśnił, że zmarła miała zobowiązania wynikające z zaciągniętych przez nią kredytów bankowych w C. (...)

z siedzibą we W. na łączną kwotę 20.687,90 zł. oraz że nie było prowadzone postępowanie o dział spadku. Jak wynika z pozwu w imieniu małoletniego powoda - jego rodzice, spłacili w całości ww. zobowiązanie, wynikające z zaciągniętych przez zmarłą kredytów. W związku z tym wystąpili do pozwanej z żądaniem zwrotu kwoty 6.895,97 zł., wynikającej z solidarnej odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe, odpowiadającej wielkości udziału spadkowego pozwanej. Z uwagi na fakt, że nie zareagowała ona na kierowane do niej pisemne wezwania do zapłaty, zdaniem powoda pozew jest konieczny. Termin dochodzonych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 6 maja 2016 r. wynika ze skierowania do pozwanej wezwania do zapłaty z dnia 18 kwietnia 2016 r., jego niepodjęcia w terminie i zwrotu w dniu 5 maja 2016 r.

W dniu 28 lutego 2018 r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Człuchowie w sprawie o sygn. akt. I Nc 3/18, wydał nakaz zapłaty w którym uwzględnił powództwo w całości.

W ustawowym terminie sprzeciw od ww. orzeczenia wniosła pozwana M. L. (1), która domagała się oddalenia powództwa w całości. W uzasadnieniu sprzeciwu wskazała, że żądanie małoletniego powoda jest bezzasadne, albowiem dochodzi on roszczeń regresowych normowanych art. 376 § 1 k.c. w zw. z art. 1034 k.c. Wskazała również, że rodzice małoletniego w dniu wniesienia pozwu powoda, powołują się na dokonanie dyspozycyjnych czynności prawnych w zarządzie majątkiem dziecka w postaci zawarcia ugody, względnie uznania świadczenia potencjalnego wierzyciela w osobie (...) Bank (...) SA. Powołała się, że zgodnie z treścią art. 101 § 3 k.r.o. rodzice dziecka bez zezwolenia sądu opiekuńczego nie mogą dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu, ani wyrażać zgody na dokonanie takich czynności przez dziecko. Czynności dyspozycyjne, które nie mają charakteru wyłącznie przysparzającego, wymagają zezwolenia sądu opiekuńczego i w sprawach przekraczających zakres zwykłego zarządu, bez zgody sądu są nieważne. Podkreślała również, że ewentualna ugoda, uznanie długu i spełnienie zobowiązania z majątku spadkowego rodzi skutek dyspozycyjny uszczuplający majątek dziecka – co wymaga zgody sądu. W ocenie pozwanej, skoro rodzice powoda nie uzyskali takiej zgody, to roszczenie należy uznać za bezzasadne, albowiem czynność należy uznać za nieważną. Podkreślono również, że to matka powoda dokonywała zapłaty we własnym imieniu, firmując pokwitowania wpłat i z nieprzymuszonej woli spłaciła dług spadkodawczyni. W ocenie pozwanej skoro nie uzyskała ona zgody sądu opiekuńczego, to zawierała czynności we własnym imieniu, a tym samym nie znajduje zastosowania art. 376 § 1 k.c. w zw. z art. 1034 § 1 k.c. Ponadto pozwana powołała się na fakt, że nie sporządzono w sprawie spisu inwentarza, a tym samym również powództwo z tej przyczyny podlega oddaleniu, albowiem nie jest wiadomym czy spłacone zobowiązanie nie przewyższa kwoty majątku po spadkodawczyni. Również zdaniem pozwanej, umowy kredytowe podlegają ubezpieczeniu, a matka powoda nie wskazała, aby dochodziła praw z tytułu ubezpieczenia kredytów, pomimo, że najprawdopodobniej były one ubezpieczone, co wykluczałoby konieczność spłaty. Również powyższe, zdaniem pozwanej wyklucza brak powodów dla podejmowania czynności związanych ze spłatą zobowiązań, jako niecierpiących zwłoki. W jej ocenie zapłata przez matkę powoda kwot zobowiązań, bez ustalenia powyższych okoliczności, także pod kątem ewentualnego przedawnienia roszczeń (zgon 2015 r), czyni szkodę dla pozostałych dłużników solidarnych spadkobierców i jest działaniem wbrew ich faktycznemu interesowi. To czyni opozycję normie art. 371 k.c. – działania jednego dłużników solidarnych nie mogą uczynić szkody współdłużnikom. Ponadto pozwana wskazała, że zobowiązania objęte pozvem zaciągnięte były na nazwisko spadkodawczyni, jednakże faktycznie czyniły przysporzenie dla matki powoda – E. N. (1). Ona była faktycznym dysponentem środków uzyskanych z tytułu kredytu, nie dziwi zatem, iż poczuwała (choć przez chwile) moralną odpowiedzialność – co czyniła we własnym imieniu – ich uregulowania. Pozwana wskazała również, że nie otrzymała korespondencji przedprocesowej.

W toku procesu w dniu 30 stycznia 2018 r. powód P. N. uzyskał pełnoletność.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. L. (1), matka K. L. z uwagi na chorobę alkoholowa syna, często pomagała jemu jak i jego rodzinie. Spłacała również jego zadłużenia.

dowód: pismo k. 76-k. 79, zeznania świadka E. N. k. 81, zeznania świadka A. N. k. 82, M. L. k. 82v, R. G. k. 83v

A. L. (1) w (...) Bank (...) SA we W. miała zwarte umowy kredytowe o nr (...), (...), (...), (...), (...). Umowy te nie zostały objęte ochroną ubezpieczeniową.

dowód: pisma k. 8 -14, pismo k. 63

W dniu 9 maja 2015 r. zmarła A. L. (1). Postanowieniem z dnia 18 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w Człuchowie, w sprawie o sygn. akt Ns 390/15, stwierdził, że spadek po ww. na podstawie testamentu nabyły wnuki: M. L. (1), A., Ł. N. oraz P. N., każde z nich w 1/3 części, a nabycie spadku nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza. W skład spadku po A. L. (1) wchodzi m.in. udział wynoszący 4/6 w prawie do lokalu mieszkalnego, położonego w C., przy ul. (...).

bezsporne, ponadto dowód: postanowienie k. 7, odpis kw k. 69-73

Wierzyciel występował po śmierci A. L. (1) do przedstawiciela małoletniego spadkobiercy E. N. (1) o spłatę zobowiązań spadkobierczyni na mocy art. 922 k.c. Informowano również matkę powoda, że z uwagi na fakt, że nie przeprowadzono działu spadku, odpowiedzialność wszystkich spadkobierców jest solidarna na mocy art. 366 k.c., a łączne zadłużenie wynosi 20.687,90 zł.

dowód: pisma k. 8 -14

Matka powoda próbowała porozumieć się z pozwaną jak i jej rodzicami w sprawie spłaty zadłużenia spadkodawczyni. Wysłała do pozwanej sms-y, próbowała kontaktować się z nią telefonicznie. W tym celu w kwietniu 2016 r. spotkali się rodzice powoda oraz pozwana i jej ojciec K. L.. Strony nie doszły jednak do porozumienia.

bezsporne, ponadto dowód; zeznania świadka E. N. k. 81, wydruk SMS k.88-89

A. L. (2) w celu spłaty zadłużenia wzięła kredyt i w dniu 23 lutego 2016 r. spłaciła należności spadkobierczyni. Przy spłacie kredytu pomaga również brat powoda - A. N. (3), który uczestniczy w spłacie swojej części zobowiązania.

dowód wpłaty k. 15-20 pismo k. 63 zeznania świadka A. N. k. 82, potwierdzenie przelewu k.90-114

Pismem z dnia 9 marca 2016 r. przedstawiciele ustawowi powoda i pismem z dnia 18 kwietnia 2016 r. pełnomocnik powoda wzywali pozwaną M. L. (1) do zapłaty kwoty 6895,97 zł. wynikającej z solidarnej odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe. Pismo z dnia 9 marca 2016 r. zostało odebrane przez ojca pozwanej K. L.. Wezwanie z dnia 18 kwietnia 2-16 r. zostało wysłane na adres miejsca zamieszkania pozwanej, przesyłka nie została podjęta w terminie i została zwrócona w dniu 5 maja 2016 r

dowód: pismo k. 21, zpo k. 22, koperta k. 23, pismo k. 74, zpo k. 75

Sąd zważył co następuje:

W ocenie Sądu powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Podkreślić należy, że w niniejszej sprawie bezsporny był fakt, że do spadku po spadkobierczyni A. L. (1) wchodziły również długi spadkowe tj umowy kredytowe, które spadkobierczyni zaciągnęła w (...) Bank (...) SA we W. o nr (...), (...), (...), (...) na łączną kwotę 20.687,90 zł. Bezsporne była również okoliczność, że powyższe zadłużenie spłaciła matka małoletniego powoda - E. N. (1). Bezsporne był również krąg spadkobierców A. L. (1), do którego wchodziły jej wnuki M. L. (1), A., Ł. N. oraz P. N., każde z nich w 1/3 części.

W ocenie Sądu zarzuty podnoszone przez stronę pozwaną nie znalazły potwierdzenia w materiale dowodowym zebranym w sprawie.

Sąd nie podzielił poglądu pozwanej co do konieczności uzyskania zgody sądu opiekuńczego na spłatę zobowiązań spadkodawczyni A. L. (1) przez przedstawicieli ustawowych małoletniego powoda.

Zgodnie z art. art. 101 k.r.o. rodzice obowiązani są sprawować z należytą starannością zarząd majątkiem dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Miernikiem czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu jest ciężar gatunkowy dokonywanej czynności, jej skutki w sferze majątku małoletniego, wartości przedmiotu danej czynności oraz szeroko pojęte dobro dziecka i ochrona jego interesów życiowych. Konsekwencją braku zezwolenia sądu opiekuńczego z art. 101 § 3 k.r.o. jest nieważność dokonanej czynności (uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z dnia 30 kwietnia 1977 r., III CZP 73/76 - OSNCP z 1978 r., nr 2, poz. 19). W piśmiennictwie przyjmuje się, że zarząd majątkiem dziecka ma być sprawowany przez rodziców z należytą starannością, obejmuje ona takie postępowanie, które prowadzi do zachowania majątku dziecka w stanie nie pogorszonym. Powinna ona zatem być realizowana w dobrej wierze dla dobra małoletniego. Przedstawiciele ustawowi małoletnich muszą postępować rozsądnie, tzn. kierując się doświadczeniem życiowym i ochroną interesu dziecka, stosować w praktyce zasady logicznego rozumowania, dobrego wychowania i edukacji – tak własnych, jak i dziecka, oraz uczciwości. Przekroczenie zakresu zwykłego zarządu występuje gdy dana czynność dysponowania majątkiem zmienia w sposób istotny wartość tego majątku. Wskazać należy, że powszechnie przyjmuje się, że czynności dyspozycyjne podejmowane przez rodziców w imieniu małoletniego dziecka, takie jak m.in. zawarcie ugody, o ile nie mają charakteru wyłącznie przysparzającego, a zatem mogą zagrażać majątkowym interesom dziecka, należą do kategorii czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu w rozumieniu art. 103 § 3 k.r.i.o (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 maja 2015 r. sygn. akt V ACa 26/15, Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 września 2014 r. (sygn. akt I ACa 425/14).

W ocenie Sądu brak jest podstaw aby przyjąć, że spłata przez rodziców zobowiązań powoda nie została podjęta w celu dbania o jego majątek. Czynność ta była konieczna aby zadłużenie, które obciążało spadek nie zwiększało się np. o ewentualne odsetki i inne koszty np. w przypadku sądowego wyegzekwowania należności w drodze postępowania sądowego. W ocenie Sądu E. N. (1) dokonała czynności w interesie swojego dziecka. Nie można uznać, że czynność ta w jakikolwiek sposób zagrażała interesom dziecka, albowiem w żaden sposób kredyt zaciągnięty przez matkę (w celu spłaty zobowiązań) nie obciążał małoletniego. Nie podjęła ona żadnych czynności które zagrażałyby majątkowi syna. Przeciwnie czynność ta spowodowała, że spadek nie był już obciążony, nie obciążając w jakikolwiek sposób majątku powoda. Biorąc pod uwagę, że zgodnie z informacjami uzyskanymi z banku zadłużenie obciążało spadkobierców solidarnie konieczna była spłata całości. Brak jest podstaw aby pozbawić możliwości rodziców spłaty zobowiązań dzieci i wymagać od nich aby w każdej takiej sytuacji uzyskiwali zgodę sądu opiekuńczego, jeżeli czynność ta nie zagraża majątkowi dziecka.

W związku z powyższym w ocenie Sądu nie była konieczna zgoda sądu opiekuńczego do spłaty długu spadkowego w imieniu małoletniego.

Brak jakichkolwiek podstaw aby przyjąć, że środki finansowe uzyskane na podstawie ww. umów kredytowych faktycznie czyniły przysporzenie dla matki małoletniego powoda E. N. (1). Nie potwierdza powyższej okoliczności zebrany w sprawie materiał dowodowy. Przeciwnie dowody wykazują, że spadkodawczyni zaciągnęła przedmiotowe zobowiązania finansowe aby pomóc synowi K. L.. Bezsporna była okoliczność, że syn A. L. (1) jest alkoholikiem, który nie spłacał swoich zobowiązań i wyjeżdżając za granicę zostawił w Polsce nieuregulowane należności m.in. dotyczące opłat za czynsz za lokal użytkowy z którego korzystał. W ocenie Sądu nie budzi również wątpliwość, że spadkodawczyni wspierała syna i jego rodzinę regulując ich zadłużenia. Powyższe wynika z zeznań świadków E. N. (1) k. 81, A. N. (1) k. 82, M. L. (2) k. 82v, R. G. (2) k. 83v, których zeznania są spójne, wiarygodne i tworzą logiczną całość. Uzupełnia je pozostały materiał dowodowy w postaci korespondencji (por. pisma k. 76-79). Z wniosku A. L. (1) wynika, że zwracała się do Urzędu Gminy o umorzenie zapłaty należności, które przejęła za syna K. L.. Wyjaśniała, że raty wpłaca terminowo, jednakże syn nie przysyła jej gotówki na spłatę zadłużenia, przez co zadłużyła się u rodziny, przyjaciół i znajomych. Również świadek M. F. jak i R. G. (2) potwierdzają, że spadkodawczyni stale wspomagała syna jak i jego rodzinę. Brak jakichkolwiek podstaw aby podważyć zeznania tych świadków, albowiem ww. osoby nie miałyby celu aby zeznać nieprawdę. Nie przedstawiono także jakichkolwiek dowodów przeciwnych podważających materiał dowodowy przedstawiony przez stronę powodową. Również zeznania świadka H. L. ich nie podważają, albowiem

niewykluczone, że pewna część zobowiązań jak np. w urzędzie skarbowym zostały przez nią uregulowane, a jakąś część środków finansowych przesłał K. L.. Świadczenie, jak i pisma wykazały potrzebę zaciągnięcia pożyczek dla syna K. L.. Brak jest jakiegokolwiek dowodu wykazującego, że umowy kredytowe zostały zawarte w celu przekazania tych środków finansowych na rzecz matki małoletniego powoda.

Sąd nie zgodził się również ze stanowiskiem strony pozwanej braku legitymacji procesowej powoda, albowiem jego matka E. N. (1) dokonała – jak twierdzi pozwana - przedmiotowej spłaty we własnym imieniu. Z korespondencji, którą prowadziła z wierzycielem wynika, że czynności podejmowała jako przedstawiciel ustawowy małoletniego powoda. Brak podstaw do przyjęcia, że konieczny był wpis danych osobowych syna i aby jego imieniem i nazwiskiem dokonywała wpłaty. Z materiału dowodowego wynika, że wszelkie czynności jakie podejmowała w związku z kredytami, podejmowała w związku z tym, że syn (spadkobierca) był małoletni.

Strona powodowa wykazała również, że umowy kredytowe nie były objęte ochroną ubezpieczeniową (por. pismo k. 63), a tym samym nie można czynić zarzutu, że działano na szkodę współdłużników.

Brak podstaw do oddalenia powództwa na tej podstawie, że nie został sporządzony spis inwentarza. Wskazać należy, że art. 319 k.p.c. określa zasadę orzekania dotyczącą zastrzeżenia pozwanej prawa do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności. Komentowany przepis nie daje podstawy do oddalenia powództwa na tej podstawie, że brak jest majątku spadkowego, w przypadku ograniczenia zakresu odpowiedzialności dłużnika za dług spadkowy do wartości czynnego spadku (przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza z art. 1031 § 2 KC). Ustalenie, czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego (por. SN z 9.9.1976 r., IV PR 135/76, OSNC 1977, Nr 4, poz. 80). W związku z powyższym brak byłoby podstaw do oddalenia powództwa w sytuacji gdyby nie istniał majątek spadkowy po A. L. (1), to tym bardziej brak podstaw gdy w skład spadku wchodzi udział w lokalu mieszkalnym. Ponadto w ocenie Sądu to na pozwanej ciążył obowiązek wykazania, że spłacone zobowiązania przewyższają majątek spadkodawczyni, skoro na powyższą okoliczność się powołuje (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.).

Zgodnie z treścią przepisu art. 1034 § 1 k.c. do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów. Z uwagi na fakt, że powód dokonał spłaty na rzecz wierzyciela pożyczek opiewających łącznie na kwotę 20687,90 zł, to przy nabyciu przez pozwaną spadku w udziale wynoszącym 1/3 części, to pozwana zobowiązana była do zwrotu 6.895,97 zł, o czym Sąd orzekł w pkt 1 wyroku.

Z uwagi na fakt, że zobowiązanie pozwanej wynikało ze spadkobrania i przyjęcia przez nią spadku po A. L. (1) z dobrodziejstwem inwentarza Sąd, stosownie do treści przepisu art. 319 k.p.c. w zw. z art. 1031 § 2 k.p.c. zastrzegł pozwanej prawo powoływania się w toku egzekucji na ograniczenie jej odpowiedzialności do wysokości stanu czynnego spadku po spadkodawczyni.

O kosztach procesu, Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Na zasądzone koszty procesu składała się uiszczona przez powoda opłata od pozwu w wysokości 345 zł., opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 1800 zł.